

16 ianuarie 2014

COMUNICAT

privind admiterea de către Plenul CSM a cererii de apărare a independenței sistemului judiciar în raport de declarațiile publice ale domnilor Victor Ponta, prim ministru al României și Dan Șova, ministrul delegat pentru Proiecte de Infrastructură de Interes Național și Investiții Străine

În ședința din data de 16 ianuarie 2014, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a analizat rezultatele verificărilor efectuate de Inspekția Judiciară la cererile de apărare a independenței sistemului judiciar formulate la data de 07.01.2014 de Secția pentru judecători și Secția pentru procurori a Consiliului, ca urmare afirmațiilor făcute de domnul Victor Ponta, primul ministru al României, făcute în cadrul emisiunii „Ora de vârf” difuzată pe postul de televiziune România TV, în data de 06.01.2014.

De asemenea, având în vedere suprapunerea tematică ce presupune aceleași verificări din partea Inspekției Judiciare, Plenul CSM a procedat la conexasia solicitării domnului judecător Ionuț Matei, vicepreședinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, referitoare la declarațiile domnului **Dan Șova, ministrul delegat pentru Proiecte de Infrastructură de Interes Național și Investiții Străine, făcute în cadrul emisiunii „ IMPARȚIAL”** difuzată de postul de televiziune DIGI 24, în data de 14.01.2014.

Verificările efectuate de către Inspekția Judiciară au relevat următoarele:

1. Aspecte rezultate din verificarea prealabilă de competența Direcției pentru judecători din cadrul Inspekției judiciare

Referitor la activitatea instanțelor de judecată afirmațiile din cadrul interviului acordat de domnul prim ministru Victor Ponta în data de 06.01.2014 vizează, în principal, următoarele aspecte:

- „condamnarea politică” a domnului Adrian Năstase și a domnului Relu Fenechiu, precum și lipsa de independență a unor judecători față de puterea politică;
- tergiversarea soluționării dosarelor penale privind pe Adrian Năstase și Relu Fenechiu;
- pronunțarea unor soluții diferite de către judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție în aceeași cauză, în etape procesuale diferite.

Aspectele privind tergiversarea soluționării dosarelor și soluțiile diferite adoptate de judecători ai instanței supreme au făcut obiectul verificărilor prealabile ale Direcției de inspekție pentru judecători, în urma cărora s-au constatat următoarele:

**Dosarul nr.1919/1/2013 privind pe Adrian Năstase
Primul ciclu procesual.**

BIROUL DE INFORMARE PUBLICĂ ȘI RELAȚII CU MASS MEDIA

Dosarul a fost înregistrat inițial pe rolul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 13.11.2006, cu primul termen de judecată fixat la data de 14.12.2006. Au fost acordate 6 termene de judecată la care cauza s-a amânat din **motive obiective** și anume:

- *necesitatea asigurării dreptului la apărare* (pentru acest motiv au fost acordate 3 termene de judecată);

- *invocarea unor excepții de neconstituționalitate, urmate de suspendarea judecării* (la termenul din 15.03.2007 s-a dispus sesizarea Curții Constituționale pentru soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate invocate de către inculpați, cauza stând în nelucrare timp de 6 luni datorită suspendării judecării);

În primul ciclu procesual durata procedurii a fost de 1 an și 5 luni din care 6 luni judecata a fost suspendă pentru soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate.

În al doilea ciclu procesual dosarul a a fost reînregistrat în primă instanță pe rolul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 5.05.2010, cu primul termen de judecată fixat la data de 14.06.2010. În cauză au fost acordate 30 de termene de judecată cauza fiind soluționată în fond prin sentința penală nr.474/30.03.2012.

Termenele au fost acordate la un interval de 3, 7, 15 zile și rareori 30 de zile, iar amânarea s-a dispus pentru **motive obiective** , respectiv:

- *necesitatea asigurării dreptului la apărare* (pentru acest motiv cauza s-a amânat la două termene de judecată);

- *necesitatea îndeplinirii procedurii de citare cu părțile* (pentru acest motiv cauza s-a amânat la două termene de judecată);

- *soluționarea cererilor și excepțiilor invocate de părți* ;

- *necesitatea audierii inculpaților și a administrării probatoriului încuviințat în cauză* (pentru audierea inculpaților au fost necesare două termene de judecată, iar pentru audierea martorilor din rechizitoriu, a martorilor propuși de inculpați, pentru administrarea unei expertize tehnice în construcții, a probei cu expertiza criminalistică privind vocea și vorbirea și a probei cu expertiza contabilă, s-au acordat 16 termene de judecată).

Durata procedurii în fond, de la data primei înregistrări în sistem a dosarului - 13.11.2006 - și până la pronunțarea sentinței penale 474/30.03.2012, a fost de 5 ani și 4 luni. **De precizat că dosarul s-a aflat efectiv pe rolul instanțelor doar 2 ani și 6 luni din durata totală a procedurii, din care 6 luni judecata a fost suspendă, în rest acesta fiind restituit la parchet.**

Motivarea instanței de fond s-a făcut cu depășirea termenului prevăzut de art. 310 alin. 2 Cod procedură penală, însă durata întârzierii a fost de **aproximativ 2 luni**, interval de timp pe deplin justificat de complexitatea deosebită a dosarului ce a implicat o analiză detaliată a probatoriului administrat, concretizată în cele peste 100 de pagini ale sentinței penale, precum și de deficitul de personal și volumul mare de activitate cu care s-a confruntat Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție în anul 2012.

Împotriva sentinței penale menționate anterior Ministerul Public a declarat recurs, la data de 03.07.2012, dosarul fiind înaintat la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Departamentul Anticorupție **în vederea motivării căii de atac declarate împotriva hotărârii instanței de fond, fiind restituit** la Înalta Curte de Casație și Justiție în data de 21.03.2013, respectiv **după 8 luni de zile**.

BIROUL DE INFORMARE PUBLICĂ ȘI RELAȚII CU MASS MEDIA

Pe durata perioadei de timp cât dosarul s-a aflat la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Departamentul Anticorupție pentru redactarea motivelor de recurs, conducerea secției a revenit de 10 ori cu adrese privind restituirea dosarului.

Dosarul, înregistrat în recurs pe rolul completului de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 22.03.2013 a parcurs 8 termene de judecată fiind soluționat definitiv, după o amânare de pronunțare, prin decizie.

În recurs s-a dispus condamnarea fostului premier Adrian Năstase la o pedeapsă de 4 ani închisoare .

Durata procedurii în recurs a fost de 10 luni și s-a datorat unor **cauze obiective, respectiv:**

- *necesitatea asigurării dreptului la apărare* (pentru acest motiv cauza s-a amânat la un termen de judecată: 08.04.2013);

- *soluționarea cererilor și excepțiilor invocate de părți* (la termenul din 3.06.2013 s-au invocat 14 de cereri prealabile, printre care excepția de nelegalitate a hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii de numire în funcția de judecător, excepția de neconstituționalitate, cereri de întrerupere a judecătii și de sesizare a Secțiilor Unite în vederea schimbării jurisprudenței, cerere de recuzare a unui judecător);

- *necesitatea audierii inculpaților și a administrării probatorului încuviințat în cauză* (pentru audierea inculpaților au fost necesare trei termene de judecată, dat fiind și starea de sănătate a unora dintre aceștia, iar pentru audierea martorilor, a probei cu înscrisuri cu expertiza contabilă, s-au acordat 3 termene de judecată).

- *pentru susținerea recursurilor* s-a acordat un termen de judecată, iar *pronunțarea deciziei penale* s-a amânat la 06.01.2014.

În consecință, durata procedurii în această cauză, prin raportare la data primei înregistrări în sistem a dosarului - **13.11.2006** - și până la data soluționării definitive prin decizia penală, **a fost de 7 ani și o lună.**

Din această perioadă, **dosarul s-a aflat pe rolul instanțelor doar 3 ani și 7 luni din durata totală a procedurii, perioadă din care timp de 6 luni judecata a fost suspendată, iar pentru motivarea sentinței de fond au fost necesare aproximativ 2 luni de zile .**

De menționat că în perioada de 3 ani și 7 luni dosarul a parcurs două cicluri procesuale, fiind efectiv soluționat pe fond într-un interval mai mic de 2 ani, perioadă de timp în care au fost formulate numeroase cereri și excepții, a fost administrat un probatoriu complex (audierea unui de 57 de martori și efectuarea a 3 expertize tehnice de specialitate).

Raportat la complexitatea dosarului este de remarcat efortul completului de judecată care a acordat termene foarte scurte urmărind constant soluționarea cu celeritate a cauzei.

Dosarele de mare corupție au făcut în mod constant obiectul analizei de către Inspekția Judiciară - Direcția de inspekție pentru judecători sub aspectul duratei procedurilor judiciare.

Astfel, inițial, dosarul a fost analizat în cadrul verificărilor efectuate de Inspekția Judiciară cu privire la dosarele de mare corupție aflate pe rolul tuturor instanțelor judecătorești concretizate în Raportului de control nr.2788/IJ/2241/SIJ/2011.

BIROUL DE INFORMARE PUBLICĂ ȘI RELAȚII CU MASS MEDIA

În acest context, până la termenul din data de 17.01.2012, dosarul a făcut obiectul verificărilor în cadrul Raportului de control privind analiza dosarelor de mare corupție, aprobat prin Hotărârea Secție pentru judecători a nr.116/28.02.2012 a Consiliului Superior al Magistraturii.

Prin aceeași Hotărâre s-a constatat că desfășurarea procedurii în cauza analizată s-a făcut în limita cadrului legal prescris de dispozițiile procedurale și regulamentare, iar temporizarea procedurilor nu a rezultat din conduite imputabile judecătorilor cauzei, fiind determinată predominant de cauze obiective. Totodată, s-a evidențiat efortul judecătorilor Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție în sensul accelerării judecății în dosarele verificate, în condițiile lipsei acute de judecători și personal auxiliar, judecătorii fixând termene scurte, de o săptămână sau chiar de câteva zile, utilizând săli de judecată ale altor instanțe din București pentru a soluționa dosarele.

În continuare, Direcția de inspecție pentru judecători desfășoară o activitate de monitorizare cu caracter permanent a dosarele de mare corupție, aceasta fiind stabilită în planul anual de activități a Inspecției Judiciare în sensul recomandărilor cuprinse în Hotărârea Secție pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr.116/28.02.2012.

Dosarul privind pe R.F. a fost înregistrat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 28.06.2012, cu prim termen de judecată stabilit pentru data de 05.12.2012.

Cauza a parcurs 7 termene de judecată fiind soluționată, după o amânare de pronunțare, prin sentința penală, prin care s-a dispus condamnarea acestuia la o pedeapsă de 5 ani închisoare și 3 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute de art. 64 alin.1 lit.a teza a II-a, lit.b și c Cod penal, pentru complicitate la infracțiunea de abuz în serviciu în formă calificată.

Termenele au fost acordate la un interval de aproximativ 1 lună, iar amânarea s-a dispus pentru **motive obiective** , respectiv:

- soluționarea cererilor și excepțiilor invocate de părți;
- necesitatea audierii inculpaților și a administrării probatoriului încuviințat în cauză.

Durata procedurii în fond a fost de 11 luni, din care, de la data înregistrării dosarului și primul termen de judecată, s-au scurs 6 luni.

Împotriva soluției au formulat recurs inculpații, dosarul, înregistrat la data de 11.10.2013, parcurgând, până în prezent 3 termene de judecată.

Durata procedurii de la data primei înregistrări în sistem a dosarului - 28.06.2012 - și până la data ultimului termen acordat în cauză, respectiv 16.01.2014 a fost de 1 an și 6 luni, perioadă în care cauza a fost soluționată pe fond aflându-se în prezent pe rolul instanței de control judiciar.

Din verificările efectuate, cu privire la aspectele semnalate referitor la activitatea judecătorilor nu au rezultat indicii privind nerespectarea, din motive imputabile, a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor menționate, măsurile luate de instanță fiind motivate de necesitatea lămuririi

BIROUL DE INFORMARE PUBLICĂ ȘI RELAȚII CU MASS MEDIA

cauzelor sub toate aspectele, pe bază de probe, în vederea asigurării aflării adevărului, cu respectarea rolului activ (art. 3 și 4 Cod procedură penală).

Împrejurarea că, în faze procesuale diferite judecătorii pronunță soluții diferite argumentate juridic (achitare/condamnare), este de esența jurisdicției, acesta fiind unul dintre rolurile controlului judiciar exercitat, ca urmare a promovării căilor de atac prevăzute de lege, nefiind de natură a pune în discuție independența acestora.

Totodată, verificările efectuate au relevat faptul că judecătorii care au pronunțat sentința penală nr. 474/30.03.2012 (dosarul nr.3862/1/2010) nu au intrat în compunerea completului de judecată care a pronunțat decizia penală nr. 1/06.01.2014 (nr.1919/1/2013).

Competența privind soluționarea unor anumite tipuri de cauze penale în primă instanță și ca instanță de recurs a Înaltei Curți de Casație și Justiție este stabilită de normele procedurale, respectiv de art.29 Cpp, astfel încât participarea judecătorilor Secției Penale, în completuri cu compunere diferită, la soluționarea cauzei anterior analizate constituie o obligație profesională.

Este adevărat că, unii judecători investiți cu soluționarea recursului au formulat cereri de abținere, parte din ei fiind și recuzați de părțile din proces, cererile fiind soluționate în sensul respingerii, însă, în lipsa unor hotărâri care să constate incompatibilitatea acestora de a participa la judecarea cauzei, judecătorii nu se puteau retrage de la judecată, având în vedere principiile care guvernează repartizarea aleatorie a cauzelor.

* * *

2. Aspecte rezultate din verificarea prealabilă de competență Direcției pentru procurori din cadrul Inspecției judiciare

Verificările efectuate au vizat dosarele înregistrate la Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La Direcția Națională Anticorupție - Secția de Combatere a Infracțiunilor Conexa Infracțiunilor de Corupție au fost identificate un număr de 40 dosare vizând instituții și/sau persoane menționate în interviu.

Dintre aceste dosare un număr de 27 dosare sunt soluționate iar un număr de 13 dosare sunt în curs de soluționare.

La Direcția Națională Anticorupție - Secția de combatere a infracțiunilor de corupție au fost identificate un număr de 8 dosare din categoria celor menționate în interviu,

La Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism au fost identificate un număr de 7 dosare din categoria celor la care se face trimitere în interviu,

La Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție au fost identificate 28 dosare.

BIROUL DE INFORMARE PUBLICĂ ȘI RELAȚII CU MASS MEDIA

Inspectorii judiciari au concluzionat următoarele:

1) Au fost identificate 83 dosare din categoria celor menționate în interviu, un număr de 63 dosare fiind soluționate iar 20 fiind în lucru;

2) Au fost identificate trei dosare la Direcția Națională Anticorupție în care nu au fost efectuate actele premergătoare.

3) Toate dosarele au fost înregistrate ca urmare a unor sesizări efectuate potrivit art. 221-222 Cod procedură penală de persoane fizice sau juridice identificabile ori ca urmare a sesizării din oficiu a unităților de parchet și vizează fapte concrete sancționate de Codul Penal;

4) Verificările întreprinse nu au relevat date ori indicii că dosarele au fost înregistrate ca urmare a unor solicitări formulate altfel decât în modalitățile prevăzute de lege .

* * *

Cadrul legal intern care definește independența sistemului judiciar și limitele libertății de exprimare; Argumentarea soluției propuse de către Inspekția Judiciară Plenului Consiliului

Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit art. 30 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, are dreptul și obligația de a apăra magistrații împotriva oricărui act care le-ar afecta independența sau imparțialitatea, ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea.

Din analiza declarației și a punctului de vedere exprimat de premierul României, domnul Victor Ponta, în cadrul ediției speciale din data de 06.01.2014 la emisiunea "Ora de vârf", difuzată de postul de televiziune România TV, pornind de la decizia penală nr. 1/06.01.2014, pronunțată de completul de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a constatat că acestea pun în discuție, *limitele discursului politic în raport cu autoritatea judecătorească*.

Articolul 1 pct. (4) din Constituția României consacră expres *principiul separației și echilibrului puterilor legislativă, executivă și judecătorească*.

Potrivit acestui principiu raporturile dintre legislativ, executiv și puterea judecătorească sunt condiționate de respectarea principiului independenței magistraților și supunerii lor numai legii, prevăzut de art. 123 din Constituție.

Principiile independenței și imparțialității magistraților sunt consfințite de art. 124 alin. 3 din Constituție, art. 3 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, precum și de art. 3 alin. 2 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Unul dintre aceste principii vizează obligația statelor de a lua toate măsurile necesare pentru a respecta, promova și proteja independența judecătorilor. Conținutul acestui principiu constă în obligația executivului și legislativului să se abțină de la adoptarea oricăror măsuri care ar putea submina independența judecătorilor.

Independența magistraților nu constituie doar o garanție a statului pentru înfăptuirea justiției, ci în egală măsură, un drept și o obligație a magistraților. Independența este privită ca „atribut al funcției, care îi permite judecătorului să acționeze în realizarea actului juridic și, mai ales, să decidă doar în baza legii și a propriei conștiințe, fără nici o subordonare sau influență”.

BIROUL DE INFORMARE PUBLICĂ ȘI RELAȚII CU MASS MEDIA

Potrivit principiului separației puterilor în stat, un reprezentant al uneia din celelalte două puteri, nu are dreptul să extrapoleze nemulțumirile referitoare la instrumentarea unei anumite cauze, asupra întregului sistem judiciar. În măsura în care se procedează astfel, **persoana care face aceste afirmații aduce inevitabil, atingere principiului constituțional al separației puterilor în stat cu consecința afectării prestigiului justiției și implicit a independenței și reputației magistraților.**

* * *

Inspectorii judiciari au constatat că, prin afirmațiile făcute în cadrul emisiunii în discuție, liderul politic a depășit limitele admisibile ale discursului public politic, așa cum sunt protejate de dispozițiile art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care consacră libertatea de exprimare.

Prin opiniile exprimate de primul ministru în exercițiu, în cadrul emisiunii din data de 06.01.2014 difuzată de postul de televiziune România TV, în sensul că domnul Adrian Năstase „este un condamnat politic”, sau comparația de genul „cred că din punct de vedere politic cazul Adrian Năstase este perfect comparabil cu cazul Iulia Timosenko” ori „domnul Fenechiu n-ar fi fost condamnat niciodată, dacă nu era ministru în Guvernul USL” s-a creat impresia publică că activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție se desfășoară cu încălcarea principiului legalității procesului penal, consacrat de art. 2 Cod procedură penală, potrivit căruia, organele judecătorești trebuie să respecte drepturile procesuale ale părților și să le asigure exercitarea lor.

Totodată, prin afirmația liderului politic „... este o justiție generalizată și greșită (...) dar cred că unul din obiectivele strict personale ale lui Traian Băsescu a fost acela de a...din 2005 încoace, de-a-și doborî prin alte metode decât cele politice principalul adversar” s-a indus ideea că judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție răspund la comenzi politice, respectiv că justiția penală în procesul ce-l viza pe fostul prim ministru Adrian Năstase, se face cu încălcarea principiului egalității părților în procesul penal, ca element esențial al dreptului la un proces echitabil.

Afirmația nereală potrivit căreia „dacă aceiași judecători de la Curtea Supremă în unanimitate te achită, după care aceiași te condamna e o chestie ciudată” are drept efect dezinformarea opiniei publice cu privire la modul de funcționare a sistemului judiciar, cu un impact profund negativ asupra justițiabililor, de natura a le afecta încrederea în actul de justiție și de a amplifica nemulțumirile care, de altfel, sunt inerente în procedura judiciară.

Discursul public al primului ministru Victor Ponta, potrivit căruia, justiția este influențată de factorul politic și că se află în fața unei hotărâri judecătorești politice, respectiv o hotărâre fără fundament, fără probe doveditoare, are rolul de a submina autoritatea judecătorească și de a aduce atingere independenței sistemului judiciar.

Inspectorii judiciari au precizat că verificările efectuate nu au relevat temporizarea procedurilor judiciare în cauzele analizate din motive imputabile instanței iar afirmațiile de tipul celor exprimate în cadrul emisiunii din data de 06.01.2014, concretizate în aprecieri negative cu privire la activitatea de judecată, sunt de natură a încălca limitele libertății discursului politic

BIROUL DE INFORMARE PUBLICĂ ȘI RELAȚII CU MASS MEDIA

În raport cu activitatea magistraților și aduc atingere principiului constituțional al separației puterilor în stat cu consecința afectării independenței sistemului judiciar.

Deși în cadrul interviului, primul ministru al României se referă în mod expres la activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție inspectorii judiciari au apreciat că, afirmațiile la adresa instanței supreme afectează, în mod direct, întreg sistemul judiciar, dată fiind poziția Înaltei Curți de Casație și Justiție în vârful ierarhiei instanțelor judecătorești.

Totodată, s-a apreciat că afirmațiile domnului Victor Ponta făcute în cadrul emisiunii „Ora de vârf” la postul România TV din data de 6 ianuarie 2014, au afectat imaginea și independența procurorilor din cadrul D.N.A, fiind de natură să contribuie la pierderea încrederii cetățenilor în actul de justiție prin acreditarea ideii că dosarele penale sunt înregistrate la comanda unor persoane cu putere de decizie din mediul politic, sau că soluționarea unor dosare este tergiversată, deși există probe suficiente pentru finalizarea lor.

În raport de aspectele analizate inspectorii judiciari au considerat că, prin afirmațiile emise în spațiul public, a fost afectată nu numai imaginea unei instanțe judecătorești sau a unor parchetelor vizate, ci și imaginea sistemului judiciar în ansamblul său, în acest sens fiind și practica Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, concretizată prin Hotărârile nr. 724 din 27 iunie 2013, nr. 813 din 18 septembrie 2012 și nr. 816 din 18 septembrie 2012.

* * *

Luând în considerare toate aspectele prezentate în raportul Inspecției Judiciare, și conexas la acesta solicitarea domnului judecător Ionuț Matei, vice președinte al ÎCCJ, referitoare la afirmațiile domnului Dan Șova, difuzate de postul de televiziune DIGI 24, la data de 14 ianuarie, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a reținut că afirmațiile domnilor Victor Ponta, primul ministru al României și Dan Șova, ministru delegat pentru Proiecte de Infrastructură de Interes Național și Investiții Străine prin natura și impactul lor asupra opiniei publice, au produs o încălcare a principiului separației și echilibrului puterilor în stat, cu consecința scăderii încrederii cetățenilor în sistemul judiciar și, implicit, a afectării independenței acestuia.

Plenul Consiliului a decis că cererile de apărare a independenței sistemului judiciar formulate de Secția pentru judecător, respectiv, pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, precum și solicitarea vicepreședintelui ÎCCJ sunt întemeiate și a procedat la admiterea acestora.

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII